

запобігти процесу – очолю його». Відповідно, саме ті держави, які пристосуються до нового політичного порядку, що його диктує інформаційне суспільство, збережуться й зміцняться. Ті ж, що його ігноруватимуть, рано чи пізно щезнуть з політичної карти, поступившись місцем новим державам, більш пристосованим до нових суспільних реалій.

ІДЕЯ ПОЛІДЕРЖАВИ У ПРАВІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Г. Ю. Канищев, канд. іст. наук, доцент

***Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»***

Процеси інформатизації і віртуалізації суспільства накладають відбиток на розвиток його політичних інституцій. Насамперед це стосується держави як головного елемента політичної організації суспільства поруч із громадянським суспільством та місцевим самоврядуванням. Можливим напрямком подальшої еволюції держави, на нашу думку, є формування полідержави.

Полідержава – це співіснування у межах єдиної держави територій (регіонів) із різним політико-правовим статусом і зміна цього статусу відповідно до вибору населення шляхом місцевого референдуму (плебісциту). За такого устрою в унітарній державі всі регіони (області) держави поділяються на дві групи: регіони, що керуються без автономії, та регіони, що є автономними у складі держави. У федеративній державі наявна асиметрична федерація: неоднаковий політико-правовий статус і повноваження суб'єктів такої держави. Крім того, існують окремі держави, що утворили із цією країною конфедеративний союз.

Формування полідержави потребує змін у міжнародному, а також у конституційному праві держав. Насамперед, це доповнення права націй на самовизначення правом територій на самовизначення. Право територій на самовизначення – це право населення будь-якої території вирішувати питання щодо свого політичного статусу й меж території шляхом проведення місцевого референдуму.

Право територій на самовизначення не суперечить, а суттєво доповнює право націй на самовизначення. Насамперед тим, що визнає право на самовизначення за населенням будь-якої території, незалежно від її етнічного (національного) складу. Тим самим усувається несправедливість, на яку звернув увагу В. Штепа у своїй інтернетпублікації «Регион имеет право!» від 17 січня 2018 р. на сайті «After empire» («После империи»). Він стверджує, що тлумачення самовизначення як виключно права націй призводить до позбавлення можливості самовизначення для населення певної території, яке не становить окремої етнічної спільноти, але має свій окремий політичний інтерес і бажає втілити його у життя шляхом самовизначення через місцевий референдум.

Крім того, як слушно зазначає В. Штепа, термін «право територій на самовизначення» є більш конкретним порівняно із відповідним «правом націй». Адже що таке нація і кого відносити до неї, дуже часто є незрозумілим, а відтак і тлумачиться відповідно до політичних інтересів тієї чи іншої сторони. Право ж територій на самовизначення знімає цю незрозумілість, оскільки прихильники самовизначення чітко зазначають, про яку саме територію йдеться. Уточнення (і суперечки) можуть стосуватися лише її кордонів.

Право територій на самовизначення передбачає не тільки зміну політичного статусу відповідної території у складі держави, а й можливість зміни державних кордонів. Це означає для населення території вихід зі складу «своєї» держави із: а) подальшим її приєднанням до іншої держави на федеративних або унітарних засадах (з автономією або без неї); б) утворенням нової держави із територій, що відокремлюються; в) утворенням конфедеративного союзу із «колишньою» або будь-якою іншою державою.

Оскільки все це зачіпає територіальну цілісність сучасних держав та недоторканність їхніх кордонів, зміни потребує й відповідна норма міжнародного і конституційного права. Вона, за твердженням А. Третяка в інтернетпублікації «Право на самоопределение» від 18 травня 2017 р. на сайті «After empire», має стосуватися, насамперед, недоторканності державних кордонів ззовні. Цілісність території держави і недоторканність її кордонів ззовні – це заборона для будь-якої іншої держави порушувати кордони суверенної країни шляхом окупації та/або анексії її території повністю або частково.

Саме таке тлумачення територіальної цілісності держав і недоторканності їхніх кордонів, додаємо вже від себе, закладалося у Статуті ООН 1945 р. та інших документах міжнародного права. Саме це передбачають і конституції національних держав, зокрема України. Маємо на увазі частину третьої статті 2 її Основного Закону: «Територія України у межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою».

Що ж до «внутрішнього» сепаратизму, то тут приєднуємося до думки М. Рубашенка про те, що останній є кримінальним злочином лише в разі насильницьких дій і закликів до них. У разі ж дотримання законодавства щодо порядку зміни території держави прихильники відокремлення мають повне право на вільне висловлення й розповсюдження власних поглядів, а також на відповідні дії. У першу чергу, на організацію і проведення місцевого консультативного референдуму. Відокремлення від держави у такому разі відбувається відповідно до порядку, визначеного державним законодавством. Тобто голосуванням усього населення держави та/або актом її парламенту.

Як уже зазначалося вище, реалізація права територій на самовизначення – це не обов'язково відокремлення від держави. В унітарній державі – це надання окремим територіям автономії в складі

держави та/або зміна державного устрою з унітарного на федеративний. У Конституції України ці питання визначені розділом XIII: «Внесення змін до Конституції України». У федеративній державі – це підвищення політичного статусу суб'єкта федерації та/або збільшення його повноважень.

Усі ці можливості повинні скласти суть майбутніх змін і доповнень у конституційному праві держав із відповідним визначенням і гарантіями прав громадян, які за це виступають.

**АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «МЕЖА» В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
(НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОЇ ПРЕСИ)**

А. С. Мазурова, асистент

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Когнітивно-дискурсивна парадигма на сучасному етапі цікава не лише лінгвістам, а й філософам, психологам, літературознавцям, етнографам. Особлива увага в лінгвістиці приділяється політичному дискурсу, зокрема його екстралінгвістичним характеристикам, а також механізмам та технологіям впливу політика на адресата. Зв'язок між мовою і політикою очевидний: жоден політичний режим не існує без комунікації. У межах прикладної лінгвістики дослідження політичного дискурсу є вагомим, адже дає змогу розширити знання лінгвістів про устрій і функціонування мови в нелінгвістичних ситуаціях і в різних сферах практичної діяльності людини, пов'язаних із політикою.

Політичний дискурс є відображенням суспільно-політичного життя країни, має елементи її культури, специфічні, загальні, національні та культурні цінності. Ілюстрацією ширшого розуміння політичного дискурсу може бути визначення П. Кузьміна, на думку якого дискурс у політиці можна розглядати як спосіб комунікації, заснований на вербальному та невербальному обміні ідеями, позиціями, поглядами учасників політичного життя згідно з їхніми переконаннями в ухваленні політичних рішень.

У політичному дискурсі, більше ніж у будь-якому іншому, присутній прихований маніпулятивний потенціал як бажання виграти не лише ситуативно-комунікаційну, а й публічно-владну битву. Усі комунікативні стратегії переконання в межах політичного дискурсу слугують одній меті – боротьбі за владу. Спрямування свідомості на боротьбу за владу – це специфічна характеристика політичного дискурсу.

Суб'єктами дискурсу в політиці рухає політичний інтерес, який можна визначити як усвідомлення соціальними групами та індивідами виникнення політичних потреб. Характер політичного інтересу обумовлений об'єктивним станом цих груп та індивідів у соціально-